

«КЕЛІСЕМІН»
Қожа Ахмет Ясауи атындағы Халықаралық
казак-түрік университетінің I-Вице-президенті,
профессор Женгиз Томар
« 10 » 06 2020 ж.

«БЕКІТЕМІН»
Қожа Ахмет Ясауи атындағы Халықаралық
казак-түрік университетінің президенті,
профессор Б.С. Абдрасилов
« 06 » 06 2020 ж.

САПА МЕНЕДЖМЕНТІНІҢ ЖҮЙЕСІ

УНИВЕРСИТЕТ ЕРЕЖЕСІ

УЕ-ХҚТУ-044-2020

ИНКЛЮЗИВТІ БІЛІМ БЕРУДІ ҰЙЫМДАСТЫРУ ЕРЕЖЕСІ

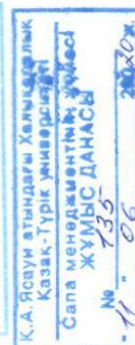
АЛҒЫ СӨЗ

Академиялық мәселелер жөніндегі департаментімен ӘЗІРЛЕНДІ ЖӘНЕ
ЕНГІЗІЛДІ

- Әзірлегендер – Академиялық мәселелер жөніндегі департамент
директоры Т.Ниязов
– Инклюзиті білім берудің ресурстық орталығы
меңгерушісі, доцент Г.Токкулова
- Келісілді – Оқу-әдістемелік ісі жөніндегі вице-президент
Ө.Умбетов
– Академиялық инновация және жоғары білімнен
кейінгі білім беру ісі жөніндегі вице президент
Ш. Есимова
– Стратегиялық жоспарлау, рейтинг және сапа
орталығының басшысы Ж.Дармбаев
– Құқықтық қамтамасыз ету бөлімінің басшысы
Ғ.Мусаханов
- ЕНГІЗІЛДІ – 2020 ж.
Тексерілу мерзімі – 2022 ж.

Қызмет бабында пайдаланатын басылым

Түркістан, 2020 ж.

<i>Қожа Ахмет Ясауи атындағы Халықаралық қазақ-түрік университеті</i>		УЕ-ХКТУ-044-2020
Сапа менеджментінің жүйесі	Университет ережесі	
Инклюзивті білім беруді ұйымдастыру ережесі		10 беттің 2-беті

1 ҚОЛДАНУ САЛАСЫ

1.1 Қожа Ахмет Ясауи атындағы Халықаралық қазақ-түрік университетінде Ереже инклюзивті білім беруді ұйымдастыруды реттейді, ерекше білім беру қажеттіліктері бар білім алушылармен жұмыстың негізгі бағыттарын анықтайды, инклюзивті білім беруді ұйымдастыруға қойылатын талаптарды анықтайды.

1.2 Ереже - Қожа Ахмет Ясауи атындағы Халықаралық қазақ-түрік университетінің Академиялық саясатын және сапаны ішкі камсыздандыру жүйесін қалыптастыратын нормативтік құжат және барлық құрылымдық бөлімдер Ереже талаптарын орындауы міндетті.

2. НОРМАТИВТІК СІЛТЕМЕЛЕР

2.1 «Білім туралы» Қазақстан Республикасының Заңы, 2007 жылғы 27 шілдеде қабылданған (2018 жылдың 04 шілдесіндегі ҚР № 171-VI Заңымен толықтырулар мен өзгертулер енгізілген);

2.2 «Жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдары қызметінің үлгілік қағидалары», ҚР Білім және ғылым министрінің 2018 жылғы 30 қазандағы № 595 бұйрығымен бекітілген (ҚР Білім және ғылым министрінің м.а. 2019 жылғы 09 қаңтарындағы № 10 және 2020 жылғы 18 мамыр № 207 бұйрықтарымен толықтырулар мен өзгертулер енгізілген);

2.3 «Қазақстан Республикасындағы Баланың құқықтары туралы» 2002 жылғы 08 тамыздағы N 345-II Заңы;

2.4 «ҚР сәулет, қала құрылысы және құрылыс қызметі туралы» 2020 жылғы 29 маусымдағы № 352-VI Қазақстан Республикасының Заңы;

2.5 «Кемтар балаларды әлеуметтік және медициналық-педагогикалық түзеу арқылы қолдау туралы» 2019 жылғы 27 желтоқсан N 294- VI Заңы;

2.6 «Қазақстан Республикасында мүгедектерді әлеуметтік қорғау туралы» 2019 жылғы 13 желтоқсан № 280-VI ҚР Заңы;

2.4 Университеттің Академиялық Саясаты.

3. ТЕРМИНДЕР, АНЫҚТАМАЛАР, БЕЛГІЛЕУЛЕР ЖӘНЕ ҚЫСҚАРТУЛАР

ҚР БҒМ – Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігі;

ББ – білім беру бағдарламалары;

ИББРО – инклюзивті білім берудің ресурстық орталығы;

ДМШ – денсаулық мүмкіндіктері шектеулі адамдар;

СРСО – Стратегиялық жоспарлау, рейтинг және сапа орталығы.

Инклюзивті білім беру – ерекше білім беру қажеттіліктері мен жеке мүмкіндіктерін ескере отырып, барлық білім алушылар үшін білімге тең қол жетімділікті қамтамасыз ету.

Денсаулық мүмкіндіктері шектеулі адамдар (оның ішінде мүгедектер, мүгедек балалар) – арнайы жағдайлар жасамай-ақ білім беру бағдарламаларын игеруге кедергі келтіретін дене және (немесе) психикалық кемістіктері бар адамдар. Мүгедек деп танылған адамдарға организм функцияларының бұзылу және тыныс-тіршілігінің шектелу дәрежесіне қарай мүгедектік тобы белгіленеді, ал 18 жасқа дейінгі адамдарға «бала» санаты белгіленеді.

Мүгедекті оңалтудың жеке бағдарламасы – мемлекеттік медициналық-әлеуметтік сараптама қызметінің шешімі негізінде әзірленген, медициналық, кәсіптік және басқа да оңалту іс-шараларының жекелеген түрлерін, нысандарын, көлемдерін, іске асыру мерзімдері мен тәртібін қамтитын, организмнің бұзылған немесе жоғалтқан функцияларын қалпына келтіруге, өтеуге, мүгедектің белгілі бір қызмет түрлерін орындауға қабілетін қалпына келтіруге, өтеуге

<i>Қожа Ахмет Ясауи атындағы Халықаралық қазақ-түрік университеті</i>		УЕ-ХКТУ-044-2020
Сапа менеджментінің жүйесі	Университет ережесі	
Инклюзивті білім беруді ұйымдастыру ережесі		10 беттің 3-беті

өтеуге, мүгедектің белгілі бір қызмет түрлерін орындауға қабілетін қалпына келтіруге, өтеуге бағытталған медициналық, кәсіптік және басқа да оңалту шараларының жекелеген түрлерін, нысандарын, көлемдерін, іске асыру.

4. ПРОЦЕДУРАНЫҢ СИПАТТАМАСЫ

4.1 Жалпы ережелер

4.1.1. Осы Ереже мыналарды айқындайды:

- университетте мүгедектер мен мүмкіндігі шектеулі жандарды (бұдан әрі – мүмкіндігі шектеулі жандарды) оқытуды ұйымдастыру мәселелері;
- мүгедектер мен мүмкіндігі шектеулі адамдарды оқыту үшін жағдай жасау шаралары, соның ішінде:

- жоғары оқу орнына дейінгі дайындықты және кәсіби бағдар беру жұмысын ұйымдастыру;
- білім беру үдерісін кешенді басқару және денсаулық сақтау;
- мүгедектер мен мүмкіндігі шектеулі адамдарды инклюзивті оқытудың ақпараттық-технологиялық базасын дамыту және қызмет көрсету;
- мүгедектер мен мүмкіндігі шектеулі адамдар үшін электронды оқытуды, қашықтықтан білім беру технологияларын қолдана отырып жүзеге асырылатын білім беру бағдарламаларын дамыту және қызмет көрсету;
- әлеуметтік-мәдени оңалту, кедергісіз орта құру;
- білім беру процесін кадрлармен, оның ішінде тиісті біліктілігі бар профессорлық-оқытушылық құрам санаттарымен қамтамасыз ету;
- бейімделген білім беру бағдарламаларын әзірлеу, мүгедектер мен мүгедек адамдар үшін оқу-әдістемелік қамтамасыз ету.

4.1.2 Мүгедектер мен мүмкіндігі шектеулі азаматтарға білім беруде арнаулы қызмет көрсету мәселелері ИББРО жүктелді.

4.2 Мүгедек талапкерлермен жұмысты ұйымдастыру

4.2.1 Мүгедек талапкерлермен және мүгедек талапкерлермен кәсіби бағдар беру жұмысын ұйымдастыру университеттің қабылдау комиссиясына жүктелген.

4.2.2 Кәсіптік бағдар беру жұмысының негізгі нысандары кәсіптік бағдарлау тестілеуі, Ашық есік күндері, мүгедектер мен ата-аналарға қабылдау және оқыту мәселелері бойынша кеңес беру, оқушылардың ЖОО олимпиадаларына қатысу, мүгедектерге арналған жарнамалық-ақпараттық материалдар, арнайы (түзету) білім беру ұйымдарымен өзара іс-қимыл болып табылады.

4.2.3 Мүгедек-талапкерлерге арналған арнайы қосымша білім беру-оңалту бағдарламаларын іске асыру кезінде аталған бағдарламаларға пәндердің екі тобын қосу ұсынылады: түсу сынақтарын тапсыру үшін қажетті пәндік даярлық пәндері және одан әрі инклюзивті оқытуға бағытталған бейімдеу пәндері.

Қожа Ахмет Ясауи атындағы Халықаралық қазақ-түрік университеті		
Сапа менеджментінің жүйесі	Университет ережесі	<i>УЕ-ХҚТУ-044-2020</i>
Инклюзивті білім беруді ұйымдастыру ережесі		10 беттің 4-беті

4.2.4 Мүгедек талапкерлерді кәсіби бағдарлау олардың саналы және барабар кәсіби өзі-өзі анықтауына ықпал етеді. Мүгедектерді кәсіптік бағдарлауға мүгедектердің денсаулығы мен психикасының ерекшеліктерін диагностикалау қажеттілігімен, бейімсіздіктің сипатымен, оларды оңалту және өтеу жөніндегі іс-шараларды жүзеге асырумен байланысты ерекше белгілер тән. Кәсіптік бағдарлау кезінде мүгедекке денсаулық жағдайына, оңалтудың жеке бағдарламасында көрсетілген ұсыныстарға, оның жеке мүдделеріне, бейімділігі мен қабілеттеріне сәйкес қол жетімді бір немесе бірнеше білім беру бағдарламаларын таңдаудың ерекше маңызы бар.

4.2.5 Мүгедек талапкерлердің университетке түсуі оқуға қабылдау қағидаларына сәйкес жүргізіледі.

4.3 Университет ғимараттарының қолжетімділігі

4.3.1 ИББРО мүгедектер мен мүмкіндігі шектеулі адамдар үшін университет ғимаратының қолжетімділігін қамтамасыз етілуін қадағалайды.

4.3.2 Университетте жүріп-тұруы шектеулі студенттердің кедергісіз, қауіпсіз және ыңғайлы жүріп-тұруына, ғимараттар мен құрылыстарға қолжетімділікті қамтамасыз етуге жағдайлар жасалады. Университеттің сәулет кеңістігінде мүгедектерді бағдарлау және шарлау үшін кешенді ақпараттық жүйе визуалды, дыбыстық және тактильді ақпаратты қамтиды.

4.3.3 Университет білім алушылары үшін кедергісіз орта құру кезінде мүгедектер мен мүмкіндігі шектеулі адамдардың келесі санаттарының қажеттіліктері ескеріледі: көру қабілеті бұзылған, есту қабілеті бұзылған, қозғалтқыш функциялары шектеулі.

4.3.4 Ғимарат ішіндегі кабинеттер үй-жағдайындағы сияқты, білімгерлердің еркін жүріп тұруына ыңғайлы (жұмсақ жихаз бен, теледидарлар, т.б) аймақтарға және қызмет көрсету орындарына қозғалыс жолдары адамдарды ғимараттан эвакуациялау жолдарына қойылатын нормативтік талаптарға сәйкес жабдықталады.

4.3.5 Университетте пандустарды, көрсеткіштерді пайдалану арқылы ғимараттардың қолжетімділігі қамтамасыз етіледі.

4.4 Білім беру процесін материалдық-техникалық қамтамасыз ету

4.4.1 Ақпараттық-технологиялық базаны дамыту әртүрлі санаттағы мүгедектер мен мүгедек адамдардың білім алушылары үшін материалдық-техникалық құралдарды пайдалануды көздейді.

4.4.2 Көру қабілеті нашар білім алушылар үшін "Интернет" желісінде ұйымның ресми сайтының баламалы нұсқасының болуы көзделеді.

4.4.3 Соқыр немесе нашар көретін білім алушылар үшін қолжетімді орындарда және бейімделген нысанда (олардың ерекше қажеттіліктерін ескере отырып) анықтамалық ақпаратты орналастыру ірі рельефті-карама-қарсы қаріппен (АҚ және сары фонда) орындалады және Брайль қарпімен қайталанып жазылады);

4.4.4 Мүгедек білім алушылар мен мүгедек адамдардың оқу-әдістемелік материалдар мен ақпараттық ресурстарға қолжетімділігін қамтамасыз ету үшін Білім алушыларға қызмет көрсету орталығы аясында арнайы инклюзивті білім беру кабинеті ұйымдастырылады.

<i>Қожа Ахмет Ясауи атындағы Халықаралық қазақ-түрік университеті</i>		<i>УЕ-ХКТУ-044-2020</i>
Сапа менеджментінің жүйесі	Университет ережесі	10 беттің 6-беті
Инклюзивті білім беруді ұйымдастыру ережесі		

ұсыныстарын ескеруі керек. Қажет болған жағдайда практикадан өту үшін мүгедектің мүмкіндігінің шектелу сипатына сәйкес, сондай-ақ кәсіптік қызмет түрін, мүгедектің еңбек функциялары орындайтын қызмет түрі мен еңбек сипатын ескере отырып, арнайы жұмыс орындары құрылады.

4.5.7 Мүгедектер мен мүгедек адамдардың білімін ағымдағы бақылауды, аралық және мемлекеттік қорытынды аттестаттауды өткізу ерекшеліктері білім алушылардың білімін ағымдағы бақылауды және аралық аттестаттауды ұйымдастыру және өткізу туралы Ережеде және бітірушілерді мемлекеттік қорытынды аттестаттау туралы ережеде көрсетілген. Білім алушылардың үлгерімін ағымдағы бақылау және аралық аттестаттау рәсімдерін жүзеге асыру үшін білім беру ұйымы мүгедектер мен мүгедек адамдарға бейімделген және олардың негізгі білім беру бағдарламасында жоспарланған оқу нәтижелеріне қол жеткізуін және білім беру бағдарламасында мәлімделген барлық құзыреттердің қалыптасу деңгейін бағалауға мүмкіндік беретін бағалау құралдарының қорын құруы тиіс. Мүгедектер мен мүгедек адамдар үшін ағымдағы және қорытынды аттестаттауды өткізу нысаны жеке психофизикалық ерекшеліктері ескеріле отырып (ауызша, жазбаша, тестілеу нысанында және т.б.) белгіленеді. қажет болған жағдайда сынаққа немесе емтиханға жауап дайындау үшін қосымша уақыт беріледі

4.5.8 Мүгедек түлектерді жұмысқа орналастыруға жәрдемдесу жөніндегі іс-шаралар халықтың мемлекеттік орталықтарымен, коммерциялық емес ұйымдармен, мүгедектердің қоғамдық ұйымдарымен, кәсіпорындармен және ұйымдармен өзара іс-қимыл жасай отырып жүзеге асырылады. Мүгедек түлектерді жұмысқа орналастыруға жәрдемдесудің негізгі нысандары жұмыс берушілердің жоғары курс мүгедек студенттерімен презентациялары мен кездесулері, білім алушылар мен түлектердің жұмысқа орналасу мәселелері бойынша жеке консультациялары, мастер – кластар мен тренингтер болып табылады.

4.6 Білім беру процесін кешенді сүйемелдеу және мүгедектер мен мүмкіндігі шектеулі адамдардың денсаулығын сақтау

4.6.1 Білім беру процесін кешенді сүйемелдеу және мүгедектер мен мүгедек адамдардың денсаулығын сақтау медициналық-әлеуметтік сараптама мекемелерінің немесе психолл-медициналық-педагогикалық комиссияның ұсынымдарына сәйкес жүзеге асырылады. Сүйемелдеу білім беру процесінің құрылымына байланысты және оның мақсаттарымен, құрылысымен, мазмұнымен және әдістерімен анықталады. Білім алушы мүгедектер мен мүгедек адамдардың білім беру процесін кешенді сүйемелдеудің құрамында білім алушыларды ұйымдастырушылық-педагогикалық, психологиялық-педагогикалық, медициналық-сауықтыру және әлеуметтік сүйемелдеу бөлінеді.

4.6.2 Мүгедектер мен мүмкіндігі шектеулі адамдарды ұйымдастырушылық-педагогикалық сүйемелдеу ДМШ оқу процесінің кестесіне және базалық, жұмыс немесе жеке оқу жоспарларына сәйкес білім беру бағдарламасының игерілуін бақылауға бағытталған және қажет болған жағдайда келесілерді қамтиды: өзіндік жұмысты ұйымдастыруға көмектесу; жеке консультацияларды ұйымдастыру; үлгерімді ағымдағы бақылау, аралық аттестаттау нәтижелері бойынша бақылау; ДМШ-мен оқытушылар мен білім алушылардың, мүгедектердің өзара іс-қимылын түзету; оқып жатқан мүгедектердің және ДМШ-мен ауыратын адамдардың

<i>Қожа Ахмет Ясауи атындағы Халықаралық қазақ-түрік университеті</i>		<i>УЕ-ХҚТУ-044-2020</i>
Сапа менеджментінің жүйесі	Университет ережесі	
Инклюзивті білім беруді ұйымдастыру ережесі		10 беттің 7-беті

4.6.3 Мүгедектер мен мүгедек адамдарды психологиялық-педагогикалық сүйемелдеу оқу материалын меңгеруде, қарым-қатынаста, әлеуметтік бейімделуде проблемалары бар білім алушылар үшін жүзеге асырылады және білім алушының жеке басын зерделеуге, дамытуға және түзетуге, оның психодиагностикалық рәсімдер, психопрофилактика, жеке жетістіктерін түзету арқылы кәсіби қалыптасуына бағытталады.

4.6.4 Мүгедектер мен мүгедек адамдарды медициналық-сауықтыру сүйемелдеуі олардың денсаулығын сақтауға бағытталған іс-шараларды қамтиды және медициналық көмек көрсету үшін қажетті медициналық пункттің болуын көздейді.

4.6.5 Мүгедектер мен мүмкіндігі шектеулі адамдар үшін білім беру ұйымы "дене шынықтыру" пәнін меңгерудің ерекше тәртібін белгілейді. Бұл арнайы жабдықталған спорт, тренажер және жүзу залдарында немесе тиісті дайындығы бар мамандар өткізетін ашық ауада Бейімделген дене шынықтырумен қозғалмалы сабақтар болуы мүмкін. Жүріп-тұруы шектеулі білім алушылар үшін үстел үсті, зияткерлік спорт түрлері бойынша сабақтар болуы мүмкін.

4.6.6 Қатысушылықтың азаматтық, құқықтық және кәсіби ұстанымын, ұжымның барлық мүшелерінің қарым-қатынас пен ынтымақтастыққа, әлеуметтік, жеке және мәдени айырмашылықтарды толерантты қабылдау қабілетін қалыптастыру мақсатында ұжымда толерантты әлеуметтік-мәдени орта құрылады. Оқитын мүгедектерді жеке, жеке әлеуметтік қолдауды жүзеге асыру үшін студенттер арасындағы еріктілер қозғалысын (волонтер) пайдаланады.

5 ЖАУАПКЕРШІЛІК ЖӘНЕ ӨКІЛЕТТІЛІК

5.1. Университеттің осы ережесі талаптарының енгізілуіне жауапты инклюзивті білім берудің ресурстық орталығы директоры болып табылады.

5.2. Университеттің осы ережесі талаптарының орындалуын оқу-әдістемелік ісі жөніндегі вице-президент қадағалайды.

6 КЕЛІСУ, САҚТАУ ЖӘНЕ ТАРАТУ

- 6.1. Осы ережені талқылау және келісу Академиялық комитет Кеңес отырысында жүзеге асырылады және хаттамамен рәсімделеді. Сенат мәжілісінде бекітіледі.
- 6.2. Осы университет ережесінің жұмыс данасын сақтау, тираждау және қолданушыларға жіберу жауапкершілігі Білім беру бағдарламалары және әдістемелік орталығының басшысына жүктеледі.
- 6.3. Осы университет ережесінің жұмыс нұсқалары келесі адрестер бойынша жіберіледі: құрылымдық бөлімдер, факультет декандары.
- 6.4. Осы университет ережесінің бақылау данасын СРСО-на сақтауға беріледі.

<i>Қожа Ахмет Ясауи атындағы Халықаралық қазақ-түрік университеті</i>		<i>УЕ-ХҚТУ-044-2020</i>
Сапа менеджментінің жүйесі	Университет ережесі	
Инклюзивті білім беруді ұйымдастыру ережесі		10 беттің 8-беті

Университеттің осы ережесі 20.05.2020 ж. күнгі № 10 Академиялық комитетте талқыланып, бекітуге ұсынылды, кезектен тыс Сенат мәжілісінде бекітілді. №6 хаттама, «10» 06. 2020ж.

КЕЛІСІЛДІ

Оқу-әдістемелік ісі жөніндегі
вице-президент

Ө.Умбетов

Академиялық инновация және
жоғары білімнен кейінгі білім
беру ісі жөніндегі вице президент

Ш. Есимова

Стратегиялық жоспарлау, рейтинг
және сапа орталығының басшысы

Ж.Дарибаев

Құқықтық қамтамасыз ету бөлімінің
басшысы

Ғ.Мусаханов

